

BOŻENA JANDA

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie

e-mail: bjanda@wimbp.rzeszow.pl

NOWOCZESNA BIBLIOTEKA CYFROWA – O PROJEKCIE PODKARPACKA BIBLIOTEKA CYFROWA

Podkarpacka Biblioteka Cyfrowa [PBC] to największe w województwie podkarpackim repozytorium rejestrujące różnego typu zbiory książkowe, czasopisma oraz inne materiały drukowane i rękopiśmienne w wersjach pełnotekstowych. Baza PBC jest tworzona przez kilka dużych księżnic regionu, których współpraca zapewnia stały rozwój ilościowy cyfrowych dokumentów.

Podkarpacka Biblioteka Cyfrowa założona została w 2007 roku przez Bibliotekę Uniwersytetu Rzeszowskiego i Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną w Rzeszowie na mocy porozumienia podpisanego przez te dwie instytucje. Porozumienie określa zasady tworzenia bazy zasobów cyfrowych, utrzymywania niezbędnej infrastruktury, współpracy nad rozwojem i unowocześnianiem PBC.

Z czasem do konsorcjum Podkarpackiej Biblioteki Cyfrowej przystąpiły Biblioteka Główna Politechniki Rzeszowskiej (2008), Biblioteka Akademicka Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania (2010) oraz Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Krośnie (2011).

Obecnie w bazie danych liczącej ponad 5900 dokumentów cyfrowych, znaczącą część zasobu stanowią książki o regionie Podkarpacia, a także o dawnej Galicji Środkowej i Wschodniej. Dzięki aktywności bibliotek uczelni wyższych repozytorium PBC wzbogacane jest o ciekawe materiały współczesne – są to podręczniki, rozprawy doktorskie, materiały dydaktyczne, czasopisma akademickie.

Na uwagę zasługuje też bogata kolekcja czasopism z XIX i XX wieku, dokumenty rękopiśmienne, w tym listy pisarzy polskich, pisma królewskie m.in. Jana Kazimierza, Augusta II, Jana III Sobieskiego, kolekcje fotografii, pocztówek, sprawozdań szkół i stowarzyszeń galicyjskich.

Projekt „Podkarpacka Biblioteka Cyfrowa”

Systematyczny rozwój zasobu cyfrowego, powiększanie go o nowe dokumenty spowodowały potrzebę unowocześnienia sprzętu i oprogramowania, które obsługują bibliotekę cyfrową.

Możliwości takie stworzył Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013. W Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Rzeszowie powstała koncepcja projektu informatycznego, przygotowano wniosek aplikacyjny oraz pełną dokumentację projektową. Po wieloetapowej ocenie i ostatecznym zatwierdzeniu wniosku 30 listopada 2010 r. podpisano umowę na dofinansowanie projektu pod nazwą „Podkarpacka Biblioteka Cyfrowa”. Kwota dofinansowania wyniosła 4.984.449,90 zł.

Jednym z założeń projektu było umożliwienie szerokiego zaprezentowania online dorobku piśmienniczego regionu, a także jego promocja za pośrednictwem narzędzi internetowych.

Projekt przewidywał wdrożenie najnowszych rozwiązań informatycznych w zakresie digitalizacji i udostępniania zbiorów cyfrowych, a także do administrowania i zarządzania zasobami elektronicznymi.

Prace związane z wdrożeniem projektu trwały od listopada 2010 r. do września 2011 r. Dzięki realizacji projektu udało się zrealizować wiele działań, do których należały m.in.:

- Wdrożenie infrastruktury informatycznej PBC, połączone z migracją danych cyfrowych na nowe serwery.

W ramach prac projektowych przeprowadzono instalację i uruchomienie nowoczesnych serwerów PBC, zapewniających utrzymanie i archiwizację zasobów cyfrowych, z Centrum Przetwarzania Danych będącym główną częścią infrastruktury informatycznej. Uzupełnieniem fizycznych urządzeń jest oprogramowanie do wirtualizacji, które pozwoliło na stworzenie wielu odizolowanych od siebie i niezależnych serwerów wirtualnych. Rozbudowę i archiwizację zbiorów PBC zapewniają bardzo pojemne macierze dyskowe oraz biblioteki taśmowe.

W trakcie prac dokonano migracji istniejącego zasobu PBC na serwery w Centrum Przetwarzania Danych oraz uruchomiono najnowszą wersję systemu dLibra, opracowaną przez Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe, umożliwiającą administrowanie PBC oraz korzystanie ze zdigitalizowanych zasobów.

- Przygotowanie nowego serwisu www Podkarpackiej Biblioteki Cyfrowej.

Na stronie www.pbc.rzeszow.pl udostępniono nowy portal PBC dla użytkowników zapewniający dostęp do tysięcy zbiorów cyfrowych, kolekcji tematycznych i wirtualnych wystaw.

Portal PBC został wzbogacony o wiele ciekawych funkcjonalności niezwykle użytecznych dla osób poszukujących informacji i korzystających z PBC. Są to : pomoc online, forum dyskusyjne, komunikator, formularze kontaktowe. Dzięki nim użytkownicy mogą komunikować się z administratorami i redaktorami PBC, zgłaszać swoje sugestie dotyczące korzystania z PBC i wymieniać się opiniami.

Osoby odwiedzające stronę internetową PBC mają także możliwość założenia indywidualnego konta, dzięki któremu mogą tworzyć zestawienia ulubionych dokumentów cyfrowych, wzbogacać opisy książek o dodatkowe klucze, powiadamiać inne osoby o ciekawych publikacjach w PBC. Innowacyjnym rozwiązaniem jest możliwość samodzielnego publikowania przez użytkowników własnych tekstów, które po dodatkowej weryfikacji przez administratorów biblioteki cyfrowej są opublikowane w PBC.

- Modernizacja Pracowni Digitalizacji WiMBP w Rzeszowie.

Realizacja projektu umożliwiła w sposób znaczący unowocześnić Pracownię Digitalizacji Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rzeszowie, którą wyposażono w 3 nowe skanery dziełowe z oprogramowaniem do digitalizacji różnorodnych dokumentów

bibliotecznych. Skanery A2 i A1 pozwalają bezpiecznie i szybko skanować materiały o różnych formatach i stanie zachowania, a tym cenne starodruki, dawne mapy i rękopisy.

Redaktorzy i administratorzy PBC otrzymali do pracy wydajne komputery z oprogramowaniem służące przygotowaniu graficznemu skanów i opracowaniu dokumentów cyfrowych.

Dzięki wdrożeniu profesjonalnego sprzętu i oprogramowania do tworzenia, przechowywania, archiwizowania i udostępniania zasobów cyfrowych stworzono bazę informatyczną do stałego rozwoju Podkarpackiej Biblioteki Cyfrowej.

Współpraca w ramach Podkarpackiej Biblioteki Cyfrowej

Zgodnie z założeniami projektu w dalszej perspektywie zasoby cyfrowe PBC będą wzbogacane o zdigitalizowane zbiory 12. instytucji kultury i edukacji na Podkarpaciu. Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie podpisała listy intencyjne z podkarpackimi bibliotekami pedagogicznymi i muzeami, które posiadają ciekawe zbiory książkowe i w przyszłości obejmie digitalizacją wybrane kolekcje tych instytucji.

Do współpracy w ramach PBC zapraszani są także autorzy, wydawcy, stowarzyszenia. Z ciekawych kolekcji włączonych do PBC należy wymienić: publikacje oficyny wydawniczej Łukasza Kleski, dokumenty należące do rodziny Wojciecha Breowicza, książki Ewy Barańskiej, prace Danuty Turbacz wykonane techniką batiku, czy bardzo ciekawe materiały związane z życiem i twórczością Marii Konopnickiej pochodzące ze zbiorów Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu.

Powiększające się i różnorodne zasoby Podkarpackiej Biblioteki Cyfrowej mają swoje przełożenie w liczbie wirtualnych odwiedzin użytkowników biblioteki cyfrowej, którzy coraz chętniej korzystają z jej zbiorów. W portalu PBC zarejestrowano już ponad 978 tys. odwiedzin czytelników. Dalsze plany rozwojowe PBC związane są z systematycznym powiększaniem kolekcji cyfrowych oraz włączaniem do współpracy w ramach biblioteki cyfrowej nowych partnerów i autorów. Priorytetem pozostanie także współpraca PBC w Federacji Bibliotek Cyfrowych oraz w projekcie Europeana.

